
N Grensaankopen A2
MH/ND/AS
844-2021

Brussel, 6 mei 2021

ADVIES

over

DE FYSIEKE GRENSAANKOPEN

(goedgekeurd door het bureau op 16 februari 2021,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 6 mei 2021)

Na sectorcommissie nr. 1 - Voeding en de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties te hebben geraadpleegd, heeft het bureau van de Hoge Raad op 16 februari 2021 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 6 mei 2021.

Dit advies is gebaseerd op een gezamenlijk document van de volgende organisaties: FEBED, Fevia, UCM, Unizo, Vinum et Spiritus, Comeos, BABM, de Belgische Brouwers en VIWF.

CONTEXT

De sluiting van de grenzen tijdens de lockdown die werd opgelegd omwille van de coronapandemie in het voorjaar 2020 heeft de aandacht gevestigd op het belang van een fenomeen dat de laatste jaren is toegenomen in ons land: de fysieke grensaankopen. Zo is de duidelijke stijging van de voedingsaankopen die Belgische huishoudens in België zelf doen, in samenhang met de vermindering van dit soort aankopen in de supermarkten in de buurlanden, bijzonder veelzeggend: respectievelijk +15% en -51% tussen het einde van het eerste en het einde van het tweede trimester van 2020.¹ Met het beëindigen van de lockdown zijn deze voedingsaankopen echter snel teruggekeerd naar een niveau dat vergelijkbaar is met dat van eind 2019. Dit toont het aanzienlijke economische verlies aan dat ons land in normale tijden lijdt als gevolg van het grote aantal fysieke grensaankopen van de Belgische huishoudens.

STANDPUNTEN

A. Toename van grensaankopen van levensmiddelen

De grensoverschrijdende aankopen van levensmiddelen kenden de laatste jaren een sterke stijging. Dit geldt in het bijzonder voor de alcoholische en niet-alcoholische dranken, waarvan de aankopen door de Belgische huishoudens in de buurlanden tussen 2014 en 2019 een veel sterkere groei hebben gekend dan de aankopen van diezelfde dranken in België: 78% tegenover 2% voor alcoholische dranken, 27% tegenover 18% voor frisdranken en mineraalwater en 24% tegenover 4% voor koffie, thee en cacao.²

Wanneer één Belgische consument op drie regelmatig (gemiddeld 9 keer per jaar) een landsgrens overgaat om zijn voedingsboodschappen te doen³, leidt het grote aantal grensaankopen tot een verlies van btw-inkomsten, een verlies van inkomsten uit vennootschapsbelasting, gedeerde inkomsten uit accijnzen en gedeerde inkomsten op het vlak van de bedrijfsvoorheffing en de sociale bijdragen als gevolg van de vele werkgelegenheid die niet wordt gecreëerd. Voor het jaar 2019 bedroeg het totale verlies aan overheidsinkomsten naar aanleiding van de grensoverschrijdende voedselaankopen door de Belgische huishoudens 215 miljoen euro.⁴ Het enorme omzetverlies voor de Belgische ondernemingen is ook een rechtstreeks gevolg van deze grensaankopen.

---

¹ Bron: GfK.

² Idem.

³ Bron : [Nielsen shopper trends 2019](#).

⁴ Berekening van Fevia en Comeos, op basis van gegevens van: RSZ, BNB, Euromonitor, Belfirst, FOD Financiën.

B. Een probleem van fiscale oorsprong

Dit koopgedrag houdt rechtstreeks verband met het prijsverschil van de goederen. De prijs van bepaalde levensmiddelen ligt in België immers beduidend hoger dan de prijzen in de buurlanden. Dit is met name het geval voor de niet-alcoholische en alcoholische dranken, die in 2019 gemiddeld respectievelijk 13 en 11% duurder waren in België dan in Frankrijk, Nederland en Duitsland⁵. Deze producten vormen dus een trekpleister voor de Belgische consument, die dan ook niet aarzelt een landsgrens over te steken om een breder scala aan aankopen te doen (met inbegrip van andere levensmiddelen maar ook van non-food producten en zelfs diensten). Deze aanzienlijke prijsverschillen werden reeds in 2017 belicht in het verslag van het Prijzenobservatorium.⁶

Hoewel dit prijsverschil gedeeltelijk te wijten is aan de zeer hoge kosten van arbeid en energie in België, speelt het fiscale aspect een doorslaggevende rol. In het geval van de dranken dient te worden gewezen op de hoge accijnzen op alcoholische dranken in vergelijking met de vier buurlanden, op de “suikertaks” die neerkomt op een verdrievoudiging van de accijnzen op suikerhoudende dranken sinds 1 januari 2016, en op de verpakkingsheffing.

C. Ondoeltreffende taken

Deze taken hebben niet alleen een bepalende invloed op het gebrek aan concurrentievermogen van de Belgische kleinhandelszaken ten opzichte van hun concurrenten uit de buurlanden, maar ze bereiken ook hun doelstellingen niet.

De verhoging van de accijnzen op alcohol sinds 1 november 2015 heeft niet geleid tot de verwachte inkomstenstijging voor de federale overheid. In 2019 zijn de inkomsten uit accijnzen op alcoholische dranken met 35,14 miljoen euro gestegen ten opzichte van 2015, wat ver van het gestelde doel van 227 miljoen euro ligt. Bovendien kenden de btw-inkomsten uit alcoholische dranken in 2019 een daling van 77,11 miljoen euro ten opzichte van 2015.⁷ Deze accijnsverhoging heeft overigens niet geleid tot een daling van het alcoholgebruik, dat tussen 2011 en 2017 zelfs gestegen is.⁸

Ook de “suikertaks” heeft niet geleid tot een vermindering van de frisdrankconsumptie en heeft dus de beoogde volksgezondheidsdoelstelling niet bereikt.⁹

Wat de verpakkingsheffing betreft, dient te worden opgemerkt dat de opbrengsten van deze heffing niet bestemd zijn voor de uitbouw van een duurzaam verpakkingsbeleid. Deze heffing, die door de federale overheid wordt geïnd hoewel de Gewesten bevoegd zijn voor het afvalbeleid, wordt toegewezen aan de algemene inkomsten van de Staat. Bovendien leidt deze heffing omwille van haar impact op de prijs van de dranken die in België worden verkocht tot een stijging van de grensaankopen, die op haar beurt leidt tot een invoering van afval op het Belgische grondgebied, die wordt meegerekend in de verpakkingsvolumes waarvoor de Belgische handelaars de verpakkingsheffing moeten betalen. Dit leidt dus tot een averechts effect.

---

⁵ Bron : [Eurostat](#). Er dient op te worden gewezen dat achter deze gemiddelden aanzienlijke verschillen schuilgaan. Zo ziet men de grootste prijsverschillen bij alcoholische dranken.

⁶ Bron : [Jaarverslag 2017](#), p. 6.

⁷ Bron: FOD Financiën.

⁸ Bronnen: “Recorded and unrecorded alcohol per capita (15+) consumption in litres of pure alcohol” ([OMS](#)) en “Consommation d’alcool enregistrée chez les adultes, 2007 et 2017” ([OCDE](#))

⁹ Bron: [Test-aankoop](#).

D. Voorstellen

Teneinde een level playing field met de buurlanden na te streven en de belastinginkomsten te verhogen, wordt dus gevraagd om:

- de fiscale handicap te verminderen door het niveau van de accijnzen te verlagen, met name voor suikerhoudende en alcoholische dranken, en hierbij rekening te houden met de respectievelijke accijnsniveau's in de buurlanden;
- een monitoring van deze fiscale handicap door één of meer officiële instanties (Prijzenobservatorium, Federaal Planbureau, FOD Financiën);
- de verpakkingsheffing te herzien en te bestemmen voor een nog meer circulair verpakkingsbeheer;
- geen nieuwe taken in te voeren op voeding en dranken en de accijnzen niet te verhogen, aangezien dit onze concurrentiekracht nog verder zou aantasten;
- in geval van nieuwe producteisen overleg te organiseren met de voedingsindustrie en de kleinhandel om geschikte oplossingen te vinden.

CONCLUSIE

Het wegwerken van de fiscale oorzaken van de fysieke grensaankopen zal automatisch leiden tot een aanzienlijke verhoging van de belastinginkomsten, tot meer koopkracht en meer werkgelegenheid. De Hoge Raad wenst dit hardnekkige en steeds groter wordende probleem onder de aandacht van de overheid te brengen. Er wordt dan ook gevraagd om overleg te organiseren met de sector van de voedingsindustrie en de detailhandel in het kader van het fiscale beleid dat hen in het bijzonder raakt. Bovendien wordt gevraagd deze problematiek op de agenda te zetten van de door het Prijzenobservatorium, het Federaal Planbureau en/of de FOD Financiën uit te voeren werkzaamheden.
